

офіційного опонента – кандидата юридичних наук Шкаруни Костянтина Вікторовича – на дисертацію Булатіна Дмитра Олексійовича «Адміністративно-правові засади здійснення превентивної діяльності поліцією: порівняння досвіду України та країн ЄС», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

У сучасних умовах активізувалася необхідність дослідження великого кола питань, пов'язаних з поліцейською діяльністю в рамках модернізації правоохоронної системи, оскільки необхідною функцією поліції є забезпеченням безпеки людини, попередження злочинів, підтримання громадського спокою та громадського порядку, тому дана проблематика потребує ґрунтовного аналізу та осмислення для надання практичних рекомендацій для удосконалення системи підготовки поліцейських. Набір функцій, здійснюваних поліцією достатньо широкий, але основною функцією поліції, ми вважаємо, вміня своєчасно запобігти злочинам і різним правопорушенням, тобто застосування превентивної роботи під час виконання службових завдань.

Превентивна діяльність здійснюється поліцейськими в процесі профілактики та запобігання виникненню правопорушень, в ході реалізації профілактичного контролю стосовно додержанням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо дітей, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільної системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї тощо. Перелік превентивних заходів поліцією на цьому не обмежується, він є доволі невичерпним та необмеженим. Тому тема дисертації, обрана Булатіна Д.О., є актуальною, зазначене дослідження дуже своєчасне і корисне як для науки, так і для практики.

Актуальність та наукова новизна дисертаційного дослідження підтверджується й тим, що воно виконане відповідно до пп. 2.4 Пріоритетних

напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, пп. 2.1, 2.4 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 років, схвалених вченою радою ХНУВС 23 лютого 2016 р. (протокол № 2), а також комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ «Правоохоронна функція української держави» (номер державної реєстрації 0113U008192) та «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації № 0113U008197).

Аналіз змісту дисертації свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науковий рівень, теоретичне і практичне значення.

Дисертація характеризується системним підходом до предмета дослідження. Визначені в роботі задачі дослідження відповідають його загальній меті, яка полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів, узагальнення практики їх реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України, порівняти досвід України та країн ЄС в цьому напрямку та надати науково обгрунтовані пропозиції та рекомендації щодо його удосконалення. Структура дисертації повністю відповідає меті і задачам дослідження, що дозволило послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Високий ступінь наукової обгрунтованості результатів виконаного дослідження, що в концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих здобувачем наукових положеннях, висновках і рекомендаціях, забезпечено методологічним і теоретичним обгрунтуванням його вихідних положень; застосуванням комплексу наукових методів,

адекватних об'єкту, предмету, меті і задачам дослідження; використанням сучасних досягнень юридичної науки.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали праці фахівців у галузі філософії, публічного управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, які регламентують здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України. Використано також низку законопроектів та законодавство окремих зарубіжних країн. Емпіричну базу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності Національної поліції України, довідкові видання, статистичні матеріали.

Вдалий вибір методів дослідження, аналіз наукової літератури, нормативно-правових актів та узагальнення отриманої інформації з метою дослідження адміністративно-правових засад здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України, порівняння досвіду України та країн ЄС дозволили успішно розв'язати поставлені задачі.

Переходячи до оцінки основних положень і висновків дисертації, варто зазначити, що в роботі вирішено нерозроблені раніше наукові та практичні задачі, розв'язання яких дозволило одержати цікаві результати і виробити ряд пропозицій. З урахуванням цього можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому способі розв'язання конкретних теоретико-правових питань. До числа найвагоміших результатів дисертаційного дослідження необхідно віднести те, що дисертантом:

– узагальнено форми здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України. Класифіковано форми превентивної діяльності здійснюваної Національною поліцією України в залежності від їх призначення на: видання актів управління; укладення адміністративно-правових договорів; вчинення юридичного значущих дій; здійснення

організаційних заходів; інформаційно-аналітичне забезпечення; виконання матеріально-технічних операцій;

– охарактеризована взаємодія з громадою при здійсненні превентивної діяльності поліцією в країнах ЄС. Серед інших, та таких, що повинні бути опробовані в Україні охарактеризовано програми різних країн Європи, зокрема, таких країн: Австрія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Угорщина, Ірландія, Литва, Нідерланди, Португалія, Румунія, Словачія, Іспанія, Швеція, Бельгія, Польща (с. 16-17);

– удосконалено визначення адміністративно-правового статусу Національної поліції України як суб'єкта здійснення превентивної діяльності. Структура правового статусу Національної поліції як суб'єкта здійснення превентивної діяльності відображає його внутрішню організацію, розміщення та взаємозв'язок між його складовими елементами, до котрих віднесено: компетенція, гарантії здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України; відповідальність суб'єктів здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України; принципи на котрих базується здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України (с. 18);

– охарактеризовано координацію Національної поліції України з іншими суб'єктами при здійсненні превентивної діяльності як взаємозв'язок (тобто, взаємодія різних органів) та узгодженість (тобто, погоджені домовленості) довгострокових планів, стратегій, платформ, проєктів, програм розвитку на державному, регіональному, обласному, місцевому рівнях, тощо, за якими здійснюється превентивна діяльність Національною поліцією України. Головним аспектом взаємодії між поліцією та громадянами для досягнення стратегічної цілі – створення комунікативного законослухняного суспільства (п. 2.4);

– узагальнення міжнародних стандартів здійснення превентивної діяльності поліцією розглянуто в контексті наступних напрямків: превенції у багатонаціональному суспільстві; в Декларації про поліцію; в Конвенції про

захист прав людини і основоположних свобод; в Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; в Конвенцію про права дитини; в Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами; проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання та ін.

– узагальнення зарубіжного правового досвіду організації превентивної діяльності поліції, за результатами якого визначено максимально можливі для використання засади превентивної діяльності Національною поліцією України, для її покращення;

– узагальнення зарубіжного досвіду закріплення адміністративно-правових засад здійснення превентивної діяльності поліцією в окремих країнах ЄС.

Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку. Вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та практичної діяльності підрозділів, що здійснюють превентивну діяльність в Національній поліції України, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Визнаючи загалом високий теоретичний рівень роботи, її важливе практичне значення, необхідно наголосити, що це не виключає можливості критичного підходу до окремих позицій здобувача, що дозволяє висловити деякі зауваження та побажання.

1. Здійснення превентивної діяльності є загальним завданням для всіх складових системи поліції в Україні, про що дисертант відмічає у роботі. Проте, у роботі питання висвітлення адміністративно-правових засад здійснення превентивної діяльності конкретними підрозділами не було виділено. Думаю, що здобувачеві варто було в дисертації здійснити

висвітлення адміністративно-правових засад здійснення превентивної діяльності за суб'єктами (структурними підрозділами Національної поліції України).

2. Вважаю, що дисертаційне дослідження значно б виграло, якби автор дав більш розгорнуту характеристику перспективи подальшого реформування підрозділів Національної поліції України котрі здійснюють превентивну діяльність.

3. Досить цікавою та актуальною нині є проблематика інформаційно-аналітичне забезпечення підрозділів Національної поліції України у превентивній діяльності. Адже нині багато відносин громадян з суб'єктами публічної адміністрації в Україні переводять у цифровий формат. Навіть запропонована Президентом України програма «Країна в смартфоні» створює підґрунтя для такої роботи. Проте у дисертації цей напрямок не згадується, хоча його дослідження покращило б роботу.

4. Попри значну увагу автора до питання взаємодії Національної поліції України з громадськістю, у дисертації мало уваги приділено можливостям впливу громадськості на діяльність із забезпечення превентивної діяльності Національною поліцією України.

5. У підрозділі 2.2, присвяченому адміністративно-правовому забезпеченню превентивної діяльності Національною поліцією України, здебільшого визначає основні напрямки застосування адміністративно-правового забезпечення, такі як: нормативно-правові, наукові та інформаційні. Допільно було б, більш рівномірно розподілити увагу до кожного напрямку, оскільки науковому напрямку в роботі приділяється незначна увага.

Разом з тим, на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Д.О. Булатіна ці зауваження суттєво не впливають, оскільки вони переважно мають дискусійний характер. Теоретичні положення і практичні рекомендації, які знайшли своє відображення в дисертації, можуть бути використані у науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки адміністративно-правових засад здійснення превентивної діяльності

Національною поліцією України; у правотворчості – для удосконалення чинних та розробки нових нормативно-правових актів з питань превентивної діяльності; у правозастосовній діяльності – їх використання дозволить покращити практичну діяльність Національної поліції України; у навчальному процесі – при підготовці підручників і навчальних посібників та проведенні занять з дисциплін «Адміністративне право», «Актуальні проблеми адміністративного права та процесу».

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, досить повно викладено у шести наукових статтях, чотири з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, дві – в іноземному науковому виданні. Апробацію результатів дисертації здійснено також шляхом оприлюднення їх на чотирьох науково-практичних конференціях. Дисертацію оформлено відповідно до встановлених вимог.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що дисертація «Адміністративно-правові засади здійснення превентивної діяльності поліцією: порівняння досвіду України та країн ЄС» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обгрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною користістю, достовірністю та обгрунтованістю одержаних результатів відповідає вимогам порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Булатін Дмитро Олексійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний оponent:

**Провідний науковий співробітник
Науково-дослідного інституту публічного права
кандидат юридичних наук**

К.В. Шкарупа